

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D1/1/H.H.Ü.-01/1 (Ortak Girişim)

Karar Sayısı : 01-20/189-48

Karar Tarihi : 25.4.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖRLER: Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Özgür BAL.

C- BİLDİRİMDE BULUNAN: Anadolu Cam Sanayii A.Ş.

Vekilleri: Prof.Dr. Mahmut T. Birsnel, Av. Emine Başçı Devres,
Av. Esra E. Karaosmanoğlu

Cumhuriyet Bulvarı, No:140/1, Işık Apt., Kat:8, 35210 Alsancak, İzmir

D- TARAFLAR: - Anadolu Cam Sanayii A.Ş.

Büyükdere Cad., No:37, 80670, Ayazağa, İstanbul

- Camiş Madencilik A.Ş.

Barbaros Bulvarı, No:125, Camhan, Balmumcu, İstanbul

- Camiş Sigorta Hizmetleri A.Ş.

Barbaros Bulvarı, No:125, Camhan, Balmumcu, İstanbul

- BMT N.V.

Heuvelstraat 27, B-2530, Boechout, Belçika

- BMT OMCO International B.V.

Leidsekade 98, NL-1017 PP, Amsterdam, Hollanda

- International Gears Company S.A.

69, Route d'Esch L-1470, Luxembourg, Luxembourg

E- DOSYA KONUSU: Anadolu Cam Sanayii A.Ş., Camiş Madencilik A.Ş., Camiş Sigorta Hizmetleri A.Ş. ile BMT N.V., BMT OMCO International B.V., International Gears Company S.A. arasında cam ambalaj ve cam ev eşyası kalıp üretimi konusunda faaliyet gösterecek olan OMCO İstanbul Kalıp Sanayi ve Ticaret A.Ş. ünvanıyla bir ortak girişim şirketi kurulması ve Camiş Makina ve Kalıp Sanayii A.Ş.'deki varlıkların ortak girişim şirketine devredilmesi işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 2.3.2001 tarih, 965 sayı ve 29.03.2001 tarih, 1265 sayı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7 nci maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca düzenlenen 12.4.2001 tarih, D1/1/H.H.Ü.-01/1 sayılı Ortak Girişim Ön İnceleme Raporu 20.4.2001 tarih, REK.0.05.00.00/33 sayılı Başkanlık önergesi ile 01-20 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: Anadolu Cam Sanayii A.Ş., Camiş Madencilik A.Ş. ve Camiş Sigorta Hizmetleri A.Ş. ile BMT N.V., BMT OMCO International B.V. ve International Gears Company S.A. arasında %50 ortaklık esasına dayalı olarak cam ambalaj ve cam ev eşyası kalıp üretimi pazarında faaliyet göstermek üzere, OMCO İstanbul Kalıp Sanayi ve Ticaret A.Ş. unvanıyla bir ortak girişim şirketi kurulması işleminin; 1997/1 Sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" in kapsamında izne tabi bir işlem olduğu, ancak 4054 sayılı Kanun uyarınca ilgili ürün pazarında hakim durum yaratacak ya da hakim durumu güçlendirecek nitelikte olmadığı ve ülkenin bütünü yahut bir kısmında rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurmayacağı, bu nedenle söz konusu işleme izin verilmesi gerektiği düşünölmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. İlgili Pazar

1.1. Ürün Pazarı: Halen Şişecam bünyesinde bulunan ve ortak girişim şirketi kurulduktan sonra faaliyetlerine son verecek olan Camiş Makina ve Kalıp Sanayii A.Ş. (Camiş MKS), cam ambalaj (şişe, kavanoz, v.b.) üretimi yapan Anadolu Cam Sanayii A.Ş. (Anadolu Cam)'ye cam ambalaj kalıbı, cam ev eşyası (su ve çay bardağı, kase, tabak, sürahi, v.b.) üretimi yapan Paşabahçe Cam Sanayii ve Ticaret A.Ş. (Paşabahçe)'ye cam ev eşyası kalıbı üretmektedir.

Şişecam Grubu şirketleri ile BMT Grubu şirketleri arasında kurulmak istenen OMCO İstanbul Kalıp Sanayi ve Ticaret A.Ş. (OMCO İstanbul)'nin faaliyet konusu Hissedarlar Sözleşmesi'nin "Şirketin Kapsamı ve Amaçları" başlıklı 5.1 maddesinde "*Şirketin öncelikli kapsamı ve hedefleri arasında Bölgede cam ev eşyası ürünleri ve cam ambalajlama ürünleri için kalıp imalatı, satışı, ithalatı ve ihracatı yapmak, ayrıca bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için diğer faaliyetlerde bulunmak olacaktır.*" şeklinde tanımlanmıştır: Buna göre OMCO İstanbul'un faaliyet konusu, cam ambalaj (IS) ve Cam ev eşyası (CEE) kalıplarının üretimi ve bunların pazarlanmasıdır.

IS ve CEE kalıpları farklı niteliklere sahiptir. Üretim süreci ve üretildiği torna ve freze makinaları aynı veya birbirine yakın olmakla birlikte, cam ambalaj kalıplarında pik döküm, cam ev eşyası kalıplarında çelik döküm kullanılmaktadır. Ayrıca bir cam ambalaj kalıbı 11 ile 15 arasında değişen parçadan oluştuğu halde, bir cam ev eşyası kalıbındaki parça sayısı 2-5 kadardır. Cam kalıplarının üretiminde tecrübenin önemli bir yeri bulunduğundan, IS ve CEE kalıpları arasında özellikle uzmanlaşma bakımından fark bulunmaktadır. Ancak bu şekilde ürünün üretiminin incelikleri tam olarak bilinebilmekte ve istenilen standart ve kalitede kalıp üretilmektedir.

İkame yönüyle bakıldığında; Cam ambalaj ve cam ev eşyası kalıplarının arz ikamesinin yukarıdaki paragrafta izah edilen nedenlerle kolay olmadığı görölmektedir. Bunun yanısıra, IS üretimi yapan bir fabrika IS kalıbı, CEE üreten bir fabrika ise CEE kalıbı kullanmak zorunda olduğu, bir kalıp fiyatındaki değişmenin diğer kalıp kullanımını etkilemeyeceği gerçekleri göz önünde bulundurulduğunda, iki kalıp arasındaki talep ikamesinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

CEE ürünleri otomatik üretim ve el imalatı olarak iki şekilde yapılabilmektedir. El imalatı CEE ürünleri daha kaliteli, daha değerli ve daha pahalıdır. CEE ürünlerinin

büyük bir kısmını otomatik üretim teşkil etmektedir. Ancak her ikisinde de kalıp kullanılmakta ve kullanılan kalıpta farklılık bulunmamaktadır. Bu nedenle, ilgili ürün pazarının tespitinde, otomatik üretimde veya el imalatında kullanılan kalıp şeklinde bir ayırım söz konusu değildir.

Yukarıda verilen bilgiler çerçevesinde, ilgili ürün pazarı ayrı ayrı olmak üzere; "cam ambalaj (IS) kalıpları" ve "cam ev eşyası (CEE) kalıpları"nın üretimi ve bunların pazarlanması olarak belirlenmiştir.

1.2. Coğrafi Pazar: Şişecam ile BMT Grup şirketleri arasında kurulacak olan ortak girişim şirketinin faaliyet göstereceği coğrafi pazar, Hissedarlar Sözleşmesi'nde; Türkiye Cumhuriyeti, Suriye, İran, Irak, Rusya Federasyonu, Bulgaristan, Mısır, Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Lübnan, Romanya ve İsrail ülkeleri olarak belirtilmiştir.

OMCO İstanbul'un ülkemizdeki faaliyetleri ile ilgili olarak, herhangi bir bölgesel sınırlama getirilmemiş olup, ürünün ve pazarın niteliği gereği de, ortak girişim şirketinin tüm Türkiye'de faaliyet göstereceği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak kabul edilmiştir.

2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

7 Şubat 2001 tarihinde, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. (Şişecam) şirketlerinden olan Anadolu Cam Sanayii A.Ş. (Anadolu Cam), Camiş Madencilik A.Ş. (Camiş Madencilik) ve Camiş Sigorta Hizmetleri A.Ş. (Camiş Sigorta) ile BMT grubu şirketlerinden olan BMT N.V., BMT OMCO International B.V. (BMT OMCO) ve International Gears Company S.A. (IGC) arasında bir hissedarlık sözleşmesi imzalanmıştır. Buna göre taraflar, %50 ortaklık, ortak kontrol ve ana şirketlerden bağımsız olma esaslarına dayalı olarak, cam ambalaj kalıbı (IS kalıbı) ve cam ev eşyası kalıbı (CEE kalıbı) üretim ve pazarlamasını yapmak üzere, OMCO İstanbul Kalıp Sanayi ve Ticaret A.Ş. (OMCO İstanbul) ünvanıyla bir ortak girişim şirketi kuracaklardır. Ortak girişim şirketi kurulduktan sonra, halen Şişecam bünyesinde bu pazarda faaliyet gösteren Camiş Makina Kalıp Sanayi A.Ş. (Camiş MKS)'nin feshedilmesi ve sahip olduğu makina, ekipman, teçhizat, ham madde, stoklar, personel gibi varlıkların OMCO İstanbul'a devredilmesi öngörülmektedir.

2.1. Ortak Girişimin Değerlendirilmesi

1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in "Birleşme ve Devralma Sayılan Haller" başlıklı 2'nci maddesinde ortak girişimlerle ilgili olarak; "Amaçlarını gerçekleştirmek üzere işgücü ve malvarlığına sahip olacak şekilde bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkan ve taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmayan ortak girişimler (joint-venture)." tanımlaması yer almaktadır.

Buna göre, bir ortak girişimin yoğunlaşma doğurucu nitelikte kabul edilmesi ve dolayısıyla 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulu iznine tabi olması için aranan şartlar şu şekilde sıralanabilir:

- i) Ortak kontrol altında bir teşebbüsün bulunması (ortak girişim şirketi),

- ii) Bu ortak girişim şirketinin, amaçlarını gerçekleştirebilecek kadar işgücü ve malvarlığına sahip olan bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkması,
- iii) Taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmaması.

i) Ortak Kontrol: Ortak kontrol, ortak girişimleri diğer birleşme/devralmalardan ayıran bir özelliktir. Ortak kontrol, iki veya daha fazla ana şirketin ortak girişimin karar verme mekanizması üzerinde tek başına etkili olmaması olarak tanımlanabilir. Bu çerçevede, herhangi bir şirkette ortak kontrol olup olmadığının tespitinde birkaç kriterin varlığı aranmalıdır. Bu kriterler, ortak girişimdeki hisselerin ana teşebbüsler arasında oransal dağılımı, hisseler arasındaki farklılıklar (altın hisse, veto hakkı, vb.), imzalanan anlaşma çerçevesinde verilen haklardır.

Hissedarlar Sözleşmesi'nde, ortak girişim şirketinin kontrolüne ve yönetimine ilişkin düzenlemeler şu şekildedir:

Hissedarlar Sözleşmesi'nin giriş bölümünde, *"Taraflar, BMT'nin Şirket Hisselerinin %50'sine müstakilen ya da Bağlı Kuruluşlarıyla birlikte sahip olması, Anadolu Cam Şirketinin de Şirket Hisselerinin %50'sine müstakilen ya da Bağlı Kuruluşlarıyla birlikte sahip olması hususunda mutabık kalmışlardır."* denilmektedir. Buna göre, Hissedarlar Sözleşmesi'nin 4.2'nci maddesinde, 3 milyon ABD Doları tutarında Türk Lirası karşılığı olması önörülen şirket sermayesinin ve 650 bin ABD Doları tutarında Türk Lirası karşılığı olması önörülen başlangıç finansman ihtiyacının BMT ve Anadolu Cam ve/veya bağlı kuruluşlarınca %50 oranında paylaşılacağı kabul edilmiştir. Hissedarlar Sözleşmesi'nin 5.3'üncü maddesinde her hissenin bir oy hakkının olduğu belirtilmiştir. Sözleşmenin herhangi bir yerinde imtiyazlı hisse veya altın hisse gibi ayrıcalıklı bir hissedenden söz edilmemektedir.

Ortak girişim şirketinin yönetim kurulunun dört kişiden oluşacağı, üyelerin ikisinin Anadolu Cam'ın, ikisi de BMT'nin göstereceği adaylar arasından seçileceği, Yönetim Kurulu Başkanı ile başkan yardımcısının her ikisinin de BMT veya Anadolu Cam üyelerinden olamayacağı, Yönetim Kurulu'nun en az üç üye ile toplanacağı ve yine en az üç üyenin olumlu oyuyla karar alabileceği öngörülmektedir. Buna göre, yönetim kurulunun toplanması ve karar alabilmesi için bir tarafın en az bir üyesinin bulunması ve karara katılması gerekmektedir. Yönetim Kurulu tarafından, şirketin günlük işlerini yapmak üzere, ikisi BMT'den, birisi de Anadolu Cam'dan olmak üzere üç kişiden oluşan bir İcra Kurulu'nun oluşturulması öngörülmektedir. İcra kurulu, ancak bir Anadolu Cam üyesi ile bir BMT üyesinin olumlu oyuyla karar alabilecektir.

Bu bilgiler ışığında; taraflardan herhangi birinin şirketin yönetimine ve karar alma safhasına tek başına etki edemeyeceği, bu nedenle de ortak girişim üzerinde, BMT ile Anadolu Cam'ın tam bir ortak kontrol ve ortak yönetiminin sağlandığı anlaşılmaktadır.

ii) Bağımsız İktisadi Varlık Olması: OMCO İstanbul'un, sahip olduğu sermaye ve idari yapı ile IS ve CEE kalıplarının üretimi ve pazarlanması konusunda faaliyete geçebilmesi için, Camiş MKS'nin varlıkları OMCO İstanbul'a devredilecektir. OMCO İstanbul bu şekilde, amaçlarını gerçekleştirebilmek için gerekli işgücü ve malvarlığına sahip olacaktır.

OMCO İstanbul ortak girişim şirketi, BMT ve Anadolu Cam'dan tamamen ayrı ve bağımsız bir anonim şirket olarak kurulacaktır. Hissedarlar Sözleşmesi'nin 5.2'nci maddesinde ortak girişim şirketinin süresiz olarak kurulacağı öngörülmektedir.

iii) Rekabeti sınırlayıcı amaç veya etkinin olmaması: Bu koşulun sağlanabilmesi için, öncelikle ana şirketlerin birbirleriyle veya ortak girişimle rakip olmamaları gerekmektedir. Buna göre; ortak girişimin kendisini oluşturan teşebbüslerin daha önceki faaliyetlerini devralıp devralmadığı, onlar adına yeni faaliyetlere girişip girişmediği, şirketlerin ilgili pazarlarda faaliyet gösterip göstermediği, ayrıca ortak girişimin, kurucu firmalar arasındaki veya kurucu firmalarla ortak girişim arasındaki rekabetçi davranışların koordinasyonunu sağlamaya yönelik olup olmadığı önem taşımaktadır.

BMT Grubu'nun, ortak girişim anlaşmasından önce Türkiye'de doğrudan herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır. Sadece, Şişecam şirketlerinin bazı dönemlerde IS kalıbı taleplerini karşılayarak, ülkemize IS kalıbı ihracatı söz konusu olmuştur.

Anadolu Cam'ın, Camiş MKS ile, ilgili ürün pazarında faaliyeti bulunmaktadır. Ancak, yukarıda da ifade edildiği üzere ortak girişim şirketinin faaliyete geçmesi ile, Camiş MKS feshedilecek ve vakıfları OMCO İstanbul'a devredilecektir. Hatta OMCO İstanbul, Camiş MKS'den devralacağı makina, ekipman, teçhizat, ham madde, stoklar, personel gibi varlıklarla üretime başlayacağından, OMCO İstanbul'un faaliyete geçebilmesi için Camiş MKS'nin feshedilmesi gerekmektedir. Bu durumda, Anadolu Cam'ın ortak girişim anlaşması sonrasında ortak girişim şirketi dışında ilgili ürün pazarında herhangi bir faaliyeti kalmayacaktır.

Buna göre, ortak girişimin taraflar arasındaki rekabeti sınırlayıcı etkisi ve amacı olmadığı gibi, ortak girişim neticesinde taraflar ilgili ürün pazarında sadece ortak girişim vasıtasıyla faaliyet göstereceklerinden, koordinasyon doğurma riski de taşımamaktadır.

Yukarıda yer alan bilgilerden, söz konusu işlem sonucu ortaya çıkacak yapının, 1997/1 sayılı Tebliğ'in " Birleşme ve Devralma Sayılan Haller" başlıklı 2 nci maddesinin c bendinde yer alan ortak girişimlerle ilgili tanım doğrultusunda birleşme veya devralma sayılan bir işlem olduğu görülmektedir.

1997/1 Sayılı Tebliğ'in 4 üncü Maddesi Çerçevesinde Değerlendirme

1997/1 sayılı Tebliğ'in 4 üncü maddesinde; "birleşmeyi veya devralmayı gerçekleştiren teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın %25'ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmişbeş trilyon Türk Lirası'nı (1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik) aşması halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları zorunludur." şeklinde düzenleme getirilmiştir.

Bildirim konusu işlem sonucunda oluşacak ortak girişimin taraflarından, sadece Anadolu Cam, Camiş MKS vasıtasıyla ilgili ürün pazarında faaliyet göstermektedir. Başvuruya konu işlem, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4 üncü maddesinde öngörülen pazar payı ve ciro eşikleri açısından değerlendirildiğinde; söz konusu işlemin, Camiş MKS'nin IS kalıpları pazarında %..., CEE kalıpları pazarında %... civarında sahip olduğu pazar payları yönüyle anılan

Tebliğ'de yer alan %25 pazar payı eşiğini aşmasından dolayı Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olduğu görülmektedir.

2.3. Hakim Durum Değerlendirmesi

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un, birleşme veya devralmaları düzenleyen 7 nci maddesinde hangi birleşme veya devralmaya izin verilmeyeceği düzenlenmiştir. Buna göre; *"...hakim durum yaratmaya veya hakim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde..."* olan birleşme veya devralmalar yasaklanmıştır.

Ortak girişimin 4054 sayılı Kanun'un 7 nci maddesi bakımından değerlendirilmesinde, ortak girişim anlaşması neticesinde bir hakim durum oluşup oluşmadığı veya hakim durumda olan mevcut bir teşebbüs var ise bu teşebbüsün ortak girişim sonrasında hakim durumunun daha da güçlenip güçlenmediği, bunların sonucunda da ilgili pazardaki rekabetin önemli ölçüde azalıp azalmadığının tespiti önem taşımaktadır.

Ortak girişimin taraflarından sadece Anadolu Cam, Camiş MKS dolayısıyla ilgili ürün pazarında faaliyet göstermektedir. Camiş MKS, IS kalıpları pazarında %..., CEE kalıpları pazarında ise yaklaşık %... oranında pazar payına sahiptir.

Bir şirketin pazar payının büyüklüğü o şirketinin her zaman hakim durumda olduğunu göstermemektedir. Çoğu zaman, hakim durumda olan teşebbüsler aynı zamanda büyük pazar paylarına da sahip oldukları için, pazar payı büyüklükleri hakim durumun en önemli göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Ancak, bir teşebbüsün sadece pazar payına bakılarak hakim durum değerlendirilmesi yanlış sonuçlara götürebilmektedir. Esasen hakim durumun tanımı 4054 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3 üncü maddesinde yapılmış ve hakim durumun tespitinde hangi kriterlerin esas alınması gerektiği ortaya konulmuştur. Bu maddeye göre hakim durum; *"Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü..."* olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre hakim durumun en önemli unsuru, ekonomik parametreleri belirlemede müşteri ve rakiplerden bağımsız hareket edebilme gücüdür.

Ülkemizdeki IS kalıbı talebinin %...'u, CEE kalıbı talebinin ise %...'i Şişecam Grubu şirketlerince yapılmaktadır. Bu nedenle, Şişecam Grubu'nun ihtiyacı olan kalıpların üretimi konusundaki yatırımı kendisinin yapması, hem IS ve CEE üretiminin devamlılığının sağlanması, hem de belli bir kalite ve standardın tutturulması bakımından, Şişecam açısından ekonomik ve rasyonel bir davranış olarak görülmektedir.

IS ve CEE ürünlerinin üretimi ile IS ve CEE kalıplarının üretimi birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Rekabet hukuku doktrininde, alıcı ve satıcıların birbirine karşılıklı bağımlılığı ile alıcı gücü olarak ifade edilen sağlayıcı karşısında bir veya birkaç güçlü tüketicinin bulunması, hakim durum tespitinde ve yoğunlaşmalarla ilgili izin işlemlerinde değerlendirilen bir husustur.

Rekabet Hukuku uygulamalarında, pazardaki güçlü alıcıların varlığı, yoğunlaşma ile ortaya çıkacak yeni yapılanmaların pazar gücüne ulaşabilmelerine

olumsuz yönde etki eden faktörlerden birisi olarak kabul edilmektedir. Bir teşebbüs, satışlarının önemli bir kısmını bir veya birkaç güçlü müşterilerine yapıyorsa, bu müşterilerin sağlayıcı teşebbüsün satış politikaları üzerinde belli oranda etkisi bulunmakta, bu tür müşteriler küçük müşterilere göre daha yüksek pazarlık gücüne sahip olmaktadır. Alıcıların gücü konusundaki en önemli değerlendirme, bir yoğunlaşma işlemi sonrasında söz konusu firmanın müşterilerinin, fiyatların yükseltilmesine caydırıcı bazı etkilerinin olup olmadığıyla ilgilidir. Alıcı gücü kavramının en uç noktası, ilgili pazarda yalnızca bir alıcının bulunduğu monopsonist yapılardır. Bu tür yapılarda alıcı gücü çok fazla olmaktadır. Monopsonist yapılar, tek alıcı olması itibarıyla, sağlayıcı fiyatlarının maliyetlerinin altına çekilmesine neden olabilecek güce dahi ulaşabilmektedir.

Mevzuatımızda hakim durum analizlerine ilişkin, alıcıların durumunun değerlendirilmesi gereken hususlardan birisi olduğu, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 6/b maddesinde "...ilgili teşebbüslerin ...kullanıcı bulabilme alternatifleri... ilgili mal ve hizmetlere olan arz-talep eğilimleri" şeklinde yer almaktadır.

Bu açıklamalar ışığında bakıldığında; CEE kalıbı üretiminde Anadolu Cam'ın sahip olduğu %65'lik pazar payına karşın, aynı pazarda rekabet eden rakip teşebbüslerin bulunması, bu güne kadar önemli bir ithalat olmamakla birlikte cam kalıbı ürünlerinin ithalatında önemli bir sınırlama olmaması nedeniyle ithalatın mümkün ve kolay olması, ayrıca CEE kalıplarının ülkemizdeki en büyük alıcısının (%95) Şişecam Grubu şirketlerinden olan Paşabahçe'nin, CEE kalıpları pazarında Camiş MKS'nin karşısında önemli bir alıcı gücü oluşturması, buna göre Camiş MKS'nin rakipleri ve özellikle de müşterilerinden bağımsız hareket ederek ekonomik parametreleri belirleyebilme gücünün olmaması nedeniyle hakim durumda olmadığı, ortak girişimin diğer tarafı olan BMT'nin ilgili ürün pazarında faaliyeti olmadığından ortak girişim sonrasında da hakim durum oluşmayacağı anlaşılmaktadır.

Camiş MKS, ülkemizdeki IS kalıplarının hemen hemen tamamını üretmektedir (%...). Camiş MKS'nin IS kalıbı pazarındaki payı, CEE kalıbı pazarından daha yüksek olmakla birlikte, IS kalıplarında karşısında daha büyük bir alıcı gücü bulunmaktadır. IS kalıplarının hemen hemen tamamını Şişecam Grubu şirketleri talep etmektedir. Ayrıca, IS kalıplarının ithalatı da mümkündür ve kolaydır. Hatta Avrupa Birliği ülkelerinin çoğu IS kalıbı ürettiği için IS kalıplarının ithalatı CEE kalıplarının ithalatından daha kolay olabilir. Bugüne kadar ihtiyaç duyulmadığından, BMT Grubu şirketlerinden zaman zaman yapılan az miktardaki ithalat dışında (grev gibi nedenlerle Camiş MKS çalışmadığında) IS kalıbı ithal edilmemiştir. Buna göre Camiş MKS'nin karşısında, IS kalıbı üretim pazarında da önemli bir alıcı gücünün bulunması ve ithalatın mümkün ve kolay olması nedeniyle, hakim durumun söz konusu olmadığı, ortak girişim anlaşması sonrasında da bu durum değişmeyeceğinden, ilgili pazarda hakim durum meydana gelmeyeceği anlaşılmaktadır.

IS ve CEE kalıbı talebini IS ve CEE üreticileri belirlediğinden, IS ve CEE kalıbının talebi ve müşterisi bellidir. Kalıp talebinin artması, ancak mevcut IS ve CEE üreticilerinin yeni tesis kurmak suretiyle üretimlerini artırmaları veya IS ve CEE üretim pazarına yeni girişlerin olması ile mümkün olabilir. IS ve CEE üretimi, büyük ölçüde teknik bilgi ve tecrübe ile yüksek yatırım maliyeti gerektirmektedir. Bu

nedenle kısa ve orta vadede IS ve CEE pazarına yeni girişlerin olması, dolayısıyla IS ve CEE kalıplarına olan yurt içi talebin artması beklenmemektedir. Buna göre, yatırım maliyeti çok yüksek olmamakla birlikte, belli bir teknik bilgi birikimi, tecrübe ve uzmanlaşma gerektiren IS ve CEE kalıbı pazarına yeni girişler olmasının zor olduğu görülmektedir.

2.4. Tedarik Düzenlemelerinin Değerlendirilmesi

Hissedarlar Sözleşmesi'nin "Ticari Sözleşme" başlıklı 14.2 nci maddesinde; *"Şirketin kurulmasının hemen ardından, Taraflar, cam ambalajlama kalıplarının münhasıran Anadolu Cama satışı ve Anadolu Cam için satın alınması için ticari bir sözleşmenin yapılmasını temin edeceklerdir. Bu sözleşme, işbu Sözleşme süresince yürürlükte kalacak ve işbu Sözleşme ekinde bulunan Ek 14.2'de belirtilen şekil ile büyük ölçüde aynı şekilde olacaktır."* hükmü yer almaktadır.

Ayrıntıları Hissedarlar Sözleşmesi'nin eki olan "Ticari Sözleşme"nin 1 inci maddesinde düzenlenen münhasırlık hükmüne göre; Anadolu Cam IS kalıpları ile ilgili tüm gereksinimlerini münhasır olarak üzerinde anlaşılan ve OMCO İstanbul'un Ticaret siciline tescil edilmesinden itibaren iki yıl süre ile geçerli olacak olan bir ücret listesine göre OMCO İstanbul'dan temin edecektir. OMCO İstanbul tüm müşterileri arasında Anadolu Cam tarafından sipariş edilen IS kalıpları imalatına öncelik verecektir. İki yıllık sürenin sonunda, Hissedarlar Sözleşmesi'nin süresi boyunca tüm ücretler, pazar koşullarına göre OMCO İstanbul ile Anadolu Cam arasında müzakere edilecek ve üzerinde anlaşılan yeni fiyat listesi bir yıl süre ile geçerli olacaktır. Bu şekilde, fiyat listesi her yıl yenilenecektir.

Anadolu Cam ile OMCO İstanbul arasındaki müzakerenin başlamasından itibaren yirmi iş günü içerisinde bir anlaşmaya varılamaması halinde ve Anadolu Cam'ın iyi niyetli üçüncü kişilerden, OMCO İstanbul'un teklif ettiği şartlardan daha uygun bir teklifle gelmesi durumunda Anadolu Cam, OMCO İstanbul'a istenen kalıplarının, üçüncü kişilerce teklif edilen şartlarla temini konusunda son bir çağrıda bulunacaktır. OMCO İstanbul'un on iş günü içerisinde söz konusu talebe olumlu yanıt vermemesi halinde Anadolu Cam, kalıpları üçüncü kişilerden almakta serbest olacaktır.

Anılan sözleşmenin 3 üncü maddesinde ise, OMCO İstanbul tüm kalıp aksesuarlarını ve hammadeleri hissedarlar sözleşmesinin süresi boyunca rekabet edilebilir gerçek pazar ücretleri, hüküm ve şartlarında satabilmeleri kaydıyla BMT'den ve/veya onun bağlı kuruluşlarından ve/veya onun yan şirketlerinden satın alacağını kabul etmektedir. OMCO İstanbul'un BMT tarafından teklif edilenden daha iyi hüküm ve şartlarda gerçek bir teklife sahip olması halinde yine son teklifi yapma hakkını BMT'ye verecektir. BMT teklifini söz konusu teklife uygun hale getirebilmesi durumunda OMCO İstanbul anılan ürünleri BMT'den ve/veya onun bağlı kuruluşlarından ve/veya onun yan şirketlerinden satın alacaktır.

Yukarıda hissedarlık sözleşmesinin eki olan söz konusu "Ticari Sözleşme" ile; IS kalıpları konusunda Anadolu Cam ihtiyaç duyduğu tüm kalıpları münhasır olarak ortak girişim şirketinden almayı kabul etmekte, diğer taraftan ortak girişim şirketi ise tüm kalıp aksesuarlarını ve hammadeleri BMT'den almayı taahhüt etmektedir. Her ne kadar "Ticari Sözleşme"de söz konusu alımların hissedarlık sözleşmesi boyunca

devam edeceği belirtilmekte ise de, bildirim formunda taraflar anılan "Ticari sözleşme"nin iki yıl için geçerli olacağını beyan etmişlerdir. Dolayısıyla söz konusu alımların iki yıllık yapılacağı gözönünde bulundurularak değerlendirme yapılmıştır.

"Ticari sözleşme"de yer alan ve sadece IS kalıpları için geçerli olan ve iki yıl boyunca Anadolu Cam'ın ihtiyaç duyduğu tüm kalıpları (üzerinde anlaşmaya varılan fiyat listesi üzerinden) yalnızca ortak girişim şirketinden alabilme imkanı veren münhasırlık hükmü ve ortak girişim şirketinin tüm kalıp aksesuarlarını ve hammadeleri piyasa koşulları üzerinden BMT'den almayı kabul ettiği hüküm ile ortak girişimin tarafları, ortak girişim şirketinin sağlıklı bir şekilde ticari faaliyet alanına girebilmesini sağlamayı amaçlamışlardır.

Ortak girişim ile ana teşebbüsler arasındaki tedarik düzenlemeleri, gerekli olmasının yanında ortak girişimin kurulup pazarda tutunabilmesine yetecek sürede ve ölçüde olması halinde yan sınırlama sayılmaktadır. Dolayısıyla dosya konusuna ilişkin olarak, OMCO İstanbul ile ana teşebbüsler arasındaki iki yıllık tedarik düzenlemesi ortak girişimin pazarda tutunabilmesi için gerekli bir yan sınırlama olarak kabul edilmiştir.

İ- SONUÇ

Yukarıda yapılan değerlendirmeler sonucunda; Anadolu Cam Sanayii A.Ş., Camış Madencilik A.Ş. ve Camış Sigorta Hizmetleri A.Ş. ile BMT N.V., BMT OMCO International B.V. ve International Gears Company S.A. arasında %50 ortaklık esasına dayalı olarak cam ambalaj ve cam ev eşyası kalıp üretimi pazarında faaliyet göstermek üzere, OMCO İstanbul Kalıp Sanayi ve Ticaret A.Ş. unvanıyla bir ortak girişim şirketi kurulması işleminin, 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" çerçevesinde izne tabi bir işlem olduğuna; ancak başvuruya konu işlem sonucunda ilgili ürün pazarlarında hakim durumun yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azalmasının söz konusu olmaması nedeniyle bildirim konusu ortak girişim işlemine izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.